

УДК 351.86:355.58

Тесленко Олександр

ORCID iD 0000-0002-1003-8876

e-mail: renderlex@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ЦИВІЛЬНИМ ЗАХИСТОМ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛІНГУ ЗАГРОЗ
ТА ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
У ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ**

[https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-163-177](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-163-177)

Анотація. Розглянуто проблемні питання державного управління цивільним захистом (далі – ДУЦЗ) щодо забезпечення контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій у зоні відчуження. Метою цієї статті є аналіз проблем ДУЦЗ і визначення напрямів покращення контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій. Для її досягнення сформульовано такі завдання: дослідження сучасного стану ДУЦЗ у зоні відчуження; аналіз недоліків, які виникають у процесі забезпечення контролінгу загроз; розроблення рекомендацій щодо покращення ДУЦЗ у зоні відчуження й забезпечення контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій. Застосовано такі методи дослідження: теоретичні (аналітичний, дедуктивний і системний підходи) та емпіричні (статистичний аналіз, порівняння, опис, узагальнення). Обґрунтовано актуальність вказаних питань на основі аналізу законодавства України у сфері цивільного захисту, а також результатів наукових досліджень щодо діяльності органів державного управління у зазначеній сфері. Встановлено, що законодавство сфери цивільного захисту не повною мірою відповідає вимогам сьогодення щодо забезпечення контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій у зоні відчуження. Запропоновано внесення змін до чинних нормативно-правових актів із цивільного захисту щодо забезпечення контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій у зоні відчуження. Проаналізовано наукові дослідження щодо проблемних питань у сфері цивільного захисту загалом і в зоні відчуження зокрема. Визначено, що питання контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій недостатньо висвітлено у нормативно-правових актах з цивільного захисту та попередніх наукових дослідженнях у цій сфері. Обґрунтовано необхідність розроблення нової стратегії управління цивільним захистом у зоні відчуження, яка передбачатиме комплексні заходи з попередження й контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій. Результати дослідження можуть бути корисними для фахівців у сфері цивільного захисту та екології, а також органів державного управління, що виконують завдання за призначенням у зоні відчуження.

Ключові слова: державне управління, зона відчуження, механізми контролінгу, безпека, надзвичайна ситуація, цивільний захист, органи державного управління.

Постановка проблеми. Актуальність теми полягає в тому, що зона відчуження є особливою територією, де наявні високі ризики виникнення надзвичайних ситуацій (далі – НС), що можуть погіршити екологічний та соціальний стан у регіоні. Водночас є проблеми в ДУЦЗ у зоні відчуження, пов’язані з неефективністю механізмів контролю та відповідальності, недостатньою координацією дій між органами управління. З огляду на це вирішення зазначених проблем потребує комплексного підходу та вивчення методів покращення державного управління в зоні відчуження.

На сьогодні виникає гостре питання щодо забезпечення контролінгу загроз та виникнення НС у зоні відчуження, що можливо реалізувати через раціональний розподіл територій обслуговування та об’єктів у зоні відчуження між підрозділами пожежної охорони, а саме – підрозділами Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України (далі – ОРС ЦЗ) та підрозділами відомчої пожежної охорони Державного агентства України з управління зоною відчуження (далі – ДАЗВ). Вирішення цієї проблеми можливе, зокрема, за умови внесення змін до чинної законодавчої та нормативно-правової бази України. Доцільність їх внесення потребує відповідного наукового обґрунтування.

Таким чином, актуальність проведення дослідження зумовлена, з одного боку, динамікою, що об’єктивно існує, зміни рівня загроз виникнення НС техногенного та природного характеру на території зони відчуження, збільшенням обсягів завдань, котрі вирішують пожежно-рятувальні підрозділи, а з іншого – необхідністю забезпечення достатнього рівня безпеки людей, які перебувають, працюють і проживають на території зони відчуження та безумовного (обов’язкового) відселення, що можна реалізувати через раціональний контролінг загроз та виникнення НС у зоні відчуження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим дослідженням проблем у сфері ЦЗ загалом і в зоні відчуження

зокрема приділено достатньо уваги з боку вітчизняних учених.

В. Давидчук, Л. Сорокіна та інші розробили разом із методикою оцінювання карту антропогенних змін ландшафтів, що слугує основою для прикладного оцінювання території зони відчуження. Зазначена методика може забезпечувати одну з функцій контролінгу загроз та НС у зоні відчуження, а саме – функцію моніторингу та оцінки ризику виникнення НС у цьому регіоні. Отримані дані можуть бути використані під час вирішення комплексних наукових та прикладних радіоекологічних завдань, а також ухвалення управлінських рішень щодо виконання заходів попередження та ліквідації НС [1, с. 3–12].

А. Кузик, Д. Лагно провели аналіз причин виникнення лісових пожеж у зоні відчуження, особливостей їх ліквідації з урахуванням небезпеки радіоактивного випромінювання та засобів захисту. Так само автори навели аналіз способів гасіння: захльостуванням полум'я, гасінням водою, закиданням полум'я ґрунтом, гасінням вибухом, створенням мінералізованих смуг, зустрічним палом, використанням пожежної авіації, викликанням штучних опадів. Поділяємо висновок учених, які стверджують, що для ліквідації лісової пожежі в радіаційно забрудненій зоні потрібно вибрати раціональний спосіб гасіння з урахуванням небезпеки, пов'язаної з радіацією, і застосовувати відповідні засоби захисту. Водночас одним з ефективних засобів гасіння пожеж є пожежна авіація, що дає змогу ліквідувати пожежу, уникнувши безпосереднього контакту пожежників із радіаційно забрудненим середовищем. Завдяки проведенню аналізу можливо обрати найраціональніші заходи та засоби для боротьби з лісовими пожежами, що забезпечує максимальну безпеку пожежників. Такий підхід допомагає виконувати функцію контролінгу, завдяки якому процес боротьби з лісовими пожежами стає більш ефективним [2, с. 47–52].

О. Борсук, Т. Мельничук та інші розкрили головні причини виникнення катастрофічних пожеж на території Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника у 2020 році. У статті автори окреслили наслідки

пожеж для природних комплексів та запропонували рекомендації щодо розроблення Плану протипожежного впорядкування території з використанням сучасних технологій та науково обґрунтованою системою пожежних бар'єрів, доріг, водойм, мережею лісових пожежних станцій, новітньою системою виявлення пожеж, спеціальною стратегією і тактикою гасіння пожеж на радіоактивно забруднених територіях. Наведені вище засоби збору інформації у контрольованому регіоні забезпечують високоякісний моніторинг та контроль як функції контролінгу, що дають змогу пожежно-рятувальним службам своєчасно реагувати на НС та ухвалювати відповідні управлінські рішення щодо завчасної їх ліквідації в найкоротші терміни та під час динамічного поширення НС [3, с. 32–35].

У своїх дослідженнях С. Чумаченко застосував системний підхід до розроблення та реалізації системи моніторингу та прогнозу параметрів навколишнього середовища в зоні відчуження, які слугують основою для оцінювання вектора його екологічного стану з використанням індексно-індикаторного підходу та функції контролінгу. Це дало змогу вченому сформуванню концепцію інформаційно-аналітичної системи моніторингу, що є важливим елементом ефективної системи екологічно сталого управління заповідником. Організація комплексного екологічного моніторингу ґрунтується на системному аналізі результатів моніторингу, оцінювання і прогнозу, що здійснюються щодо складових параметрів навколишнього природного середовища. Вважаємо, що забезпечення інформаційних систем щодо моніторингу та прогнозу досліджуваного регіону є одним із найефективніших заходів, який сприяє якісному контролінгу територій та завчасному виявленню НС [4, с. 279–285].

Отже, аналіз попередніх наукових досліджень засвідчив, що функції контролінгу загроз та виникнення надзвичайних ситуацій в них розглядались розрізнено, що не становить комплексного підходу до зазначеного питання.

Метою статті є визначення проблемних питань ДУЦЗ щодо забезпечення контролінгу загроз та виникнення НС у зоні відчуження та шляхів їх розв'язання.

Методи дослідження. В основу проведеного дослідження

покладено теоретичні (аналітичний, дедуктивний та системний підходи) та емпіричні (статистичний аналіз, порівняння, опис, узагальнення) дослідження. Комплексний підхід для вирішення наукового завдання у сфері державного управління дає можливість досягти поставленої мети, а саме – виявити основні прогалини в чинних нормативно-правових актах із ЦЗ щодо забезпечення контролінгу загроз та виникнення НС у зоні відчуження.

Виклад основного матеріалу. В роботі під терміном «механізм контролінгу» загроз та виникнення НС розуміємо систему функцій для здійснення органами управління комплексних заходів щодо ухвалення управлінських рішень у сфері ЦЗ, що включає моніторинг обставин у зоні відчуження, аналіз вхідної інформації щодо можливих загроз та виникнення НС, прогнозування найгіршого сценарію їх розвитку, ухвалення управлінських рішень щодо запобігання НС та ліквідації їх наслідків і подальшого контролю за виконанням завдань.

З метою розв'язання завдань дослідження проведено аналіз спроможностей підрозділів протипожежної охорони (далі – ППО) щодо обслуговування території під час НС через вивчення статистичних даних про пожежі на території зони відчуження за 2016–2020 рр. та виявлення тенденцій у змінах величин пожежних ризиків на цій території. Розглянемо основні показники зазначених ризиків за досліджуваний період на території зони відчуження, де, зокрема, сталося 356 пожеж, середня тривалість гасіння пожежі становить 4,7 години, а найбільша тривалість гасіння пожежі – 720 годин, відстань від місця дислокації ППО до місця виникнення пожежі в середньому складала 14,2 км, середній час прибуття ППО на пожежу становила 33 хвилини, а найбільший час прибуття на пожежу – 5 годин 35 хвилин. У середньому на одну пожежу задіяно 5 пожежних автомобілів, 15 осіб особового складу та працівників ППО, а найбільша кількість залученої пожежної техніки становила 86 одиниць та 384 особи особового складу та працівників ППО [5, с. 23–73].

За результатами проведених наукових досліджень встановлено, що критичними (за критеріями: тривалість гасіння пожежі у зоні відчуження, кількість залучених на гасіння

пожеж пожежних автомобілів та людських ресурсів) є ті пожежі, на які час прибуття ППО складає більше 20 хвилин. На таких пожежах тривалість їх гасіння ушестеро перевищувала тривалість гасіння пожеж, на які час прибуття ППО складав менше 20 хвилин, а залучених пожежних автомобілів та людських ресурсів – утричі. Також з'ясовано, що забезпечення часу прибуття підрозділів пожежної охорони до місця виклику складає менше 20 хвилин, а відповідно і зниження рівня загроз техногенного та природного характеру можливе, зокрема, завдяки раціональній дислокації необхідної кількості підрозділів пожежної охорони (відомчої, добровільної) в зоні відчуження [5 с. 23–73]. Отже, зазначені показники розкривають функції аналізу та прогнозу механізму контролінгу загроз та виникнення НС.

Надалі для розв'язання наукового завдання проаналізовано стан законодавчої та нормативно-правової бази сфери ЦЗ, що регулює питання зниження рівня ризиків і загроз виникнення НС у зоні відчуження, запобігання та належного реагування на них, зокрема ситуації, пов'язані з техногенною та пожежною безпекою. За результатами проведеного аналізу виявлено недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази, що досліджувалась.

З метою усунення недоліків та прогалин у законодавстві вважаємо за доцільне провести комплекс заходів щодо вдосконалення чинної законодавчої та нормативно-правової бази через внесення змін та доповнень, а також ухвалення нового нормативно-правового акта, що наведено нижче.

У [6] зазначено повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері ЦЗ, у тому числі й щодо розроблення та забезпечення реалізації галузевих програм і планів заходів із питань ЦЗ, зокрема спрямованих на захист населення й територій від НС і запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки.

Однак у [8] не передбачено повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення (ДАЗВ), щодо забезпечення техногенної і пожежної безпеки, вказаних у [6].

Так само у [10] не встановлено повноваження ДАЗВ згідно із [6], зокрема щодо забезпечення пожежної безпеки на території зони відчуження цим центральним органом виконавчої влади.

У [14] внесено зміни до [15], а саме – до переліку суб'єктів господарювання, в яких створюється відомча пожежна охорона включно з ДАЗВ, повноваження якого щодо створення відомчої пожежної охорони обмежуються тільки підприємствами, що провадять лісогосподарську діяльність, і Чорнобильським радіаційно-екологічним біосферним заповідником. Також у переліку суб'єктів господарювання, в яких створюється відомча пожежна охорона, немає інших суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління Державного агентства з управління зоною відчуження.

З огляду на це вважаємо за необхідне внести зміни до [15] щодо розширення переліку суб'єктів господарювання, в яких створюється відомча пожежна охорона та які належать до сфери управління ДАЗВ і територіально розміщені у зоні відчуження, крім державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС» і об'єктів для поводження з радіоактивними відходами та їх інфраструктури, захист яких згідно з чинними нормативно-правовими актами повинні здійснювати пожежно-рятувальні підрозділи ОРС ЦЗ ДСНС України. Наведене вище зумовлює необхідність скасування [14].

Крім того, у [14] встановлено, що видатки на відомчу пожежну охорону ДАЗВ здійснюються в межах коштів відповідних бюджетних програм, що виконуються у зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення, тому виникає необхідність врахування цих коштів у відповідних бюджетних програмах.

Згідно з [13] охорону від пожеж суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління ДАЗВ, повинні здійснювати державні пожежно-рятувальні підрозділи (частини) ОРС ЦЗ на підставі договорів.

Враховуючи специфіку діяльності суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління ДАЗВ, пожежні ризики на цих об'єктах, аналіз статистичних даних про

пожежі за останні п'ять років, можна зробити висновок, що ці об'єкти доцільно охороняти від пожеж відомчою пожежною охороною ДАЗВ. Це є економічно раціональним порівняно з охороною від пожеж на підставі договорів із державними пожежно-рятувальними підрозділами (частинами) ОРС ЦЗ.

З огляду на наявність радіаційної, техногенної та пожежної небезпеки, відсутність населених пунктів, бар'єрне функціонування зони відчуження, результати наукових досліджень вважаємо, що час прибуття ППО до місця виклику в зоні відчуження повинен складати не більше 20 хвилин [5].

Оскільки вимоги [13] не поширюються на територію зони відчуження та на функціонування підрозділів відомчої пожежної охорони ДАЗВ, виникає питання щодо необхідності унормування часу прибуття (до 20 хвилин) цих підрозділів до місця виклику в зоні відчуження через розроблення нової постанови Кабінету Міністрів України, яка врегулювала б зазначене питання.

За результатами аналізу попередніх наукових досліджень можна зробити висновок, що розв'язання проблемних питань щодо державного управління ЦЗ у зоні відчуження є актуальним завданням, яке потребує вивчення та вирішення з метою забезпечення безпеки місцевого населення та збереження екологічної стійкості території. На основі зазначеного аналізу виявлено низку факторів, які впливають на виникнення недоліків у ДУЦЗ в зоні відчуження та надалі потребують дослідження з метою їх усунення.

Під час проведення наукової розвідки виявлено основні проблемні питання у ДУЦЗ щодо забезпечення контролінгу загроз та виникнення НС у зоні відчуження, а саме:

–недостатня координація між різними державними структурами, що відповідають за ЦЗ, та відсутність чіткого розподілу обов'язків і повноважень між ними;

–відсутність ефективного механізму моніторингу та контролю за станом екологічної безпеки у зоні відчуження;

–недостатня кількість кваліфікованих кадрів та недосконала освіченість населення щодо НС та правил поведінки в таких випадках;

–відсутність відповідної фінансової підтримки та неефективність використання наявних ресурсів та інструментів управління ЦЗ.

Водночас одним із головних проблемних питань у державному управлінні ЦЗ є недостатня координація між різними відомствами та організаціями, котрі створюють ЦЗ у зоні відчуження, що призводить до недооцінки загроз та неефективного використання ресурсів органами державного управління під час запобігання та ліквідації НС.

Також виявлено недоліки щодо отримання та управління інформацією про стан об'єктів та ресурсів у зоні відчуження, а також можливого виникнення загроз НС. Обмежений обсяг та якість інформації про стан об'єктів та ресурси може призвести до недостатньої спроможності органів управління оперативно та ефективно реагувати на НС.

Окрім цього, з'ясовано, що існує недостатній рівень залучення громадськості до процесу управління ЦЗ у зоні відчуження. Зазначене призводить до недооцінки органами державного управління досвіду та знань місцевого населення, що можуть бути корисними для вирішення проблем із ЦЗ у зоні відчуження.

Ключовими аспектами у державному управлінні ЦЗ щодо забезпечення контролінгу загроз та виникнення НС у зоні відчуження є ефективність взаємодії між державними структурами та організаціями, які забезпечують ЦЗ, відповідність заходів стандартам і вимогам щодо безпеки, а також використання сучасних технологій та методів для моніторингу й прогнозування НС. Крім того, важливим чинником є підготовка населення до дій під час НС та забезпечення належної інформаційної підтримки й комунікації з громадськістю.

Отже, результати дослідження показують, що ДУЦЗ у зоні відчуження потребує поліпшення та оптимізації, зокрема в контексті координації дій відомств та організацій, отримання та управління інформацією, залучення громадськості.

Висновки та напрями подальшого дослідження. Отже, можна зробити висновки, що чинна нормативно-правова база, яка регламентує роботу пожежної охорони в зоні відчуження,

потребує удосконалення завдяки внесенню змін до законодавства, а також розроблення проекту нового нормативно-правового акта, спрямованого на усунення наявних недоліків і прогалин у законодавстві. З метою вирішення завдань, пов'язаних із техногенною та пожежною безпекою на території зони відчуження, пропонуємо:

–згідно із [6] встановити відповідальність ДАЗВ за забезпечення техногенною та пожежною безпекою на території зони відчуження через внесення змін до [8; 10];

–внести зміни до [13; 15] та скасувати [14], що сприятиме здійсненню раціонального розподілу відповідальності за забезпечення техногенної та пожежної безпеки на території зони відчуження між ДСНС та ДАЗВ;

–встановити можливість визначення кількості та місць розташування пожежних депо відомчої пожежної охорони ДАЗВ на території зони відчуження через розроблення окремої постанови Кабінету Міністрів України, де унормується критерій, за яким утворюються підрозділи відомчої пожежної охорони ДАЗВ на цій території.

Специфіка діяльності суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління ДАЗВ, пожежні ризики на цих об'єктах, аналіз статистичних даних про пожежі за останні п'ять років дають можливість зробити висновок, що зазначені об'єкти доцільно охороняти від пожеж відомчою пожежною охороною ДАЗВ, що є економічно раціональним порівняно з охороною від пожеж на підставі договорів із державними пожежно-рятувальними підрозділами (частинами) ОРС ЦЗ.

Враховуючи зазначене вище, виникає необхідність розширення повноважень ДАЗВ щодо збільшення кількості підрозділів відомчої пожежної охорони через внесення змін до нормативно-правових актів, а саме – внесення змін до [15] щодо розширення переліку суб'єктів господарювання, в яких створюється відомча пожежна охорона та які належать до сфери управління ДАЗВ і територіально розташовані у зоні відчуження, крім державного спеціалізованого підприємства «Чорнобильська АЕС» та об'єктів для поводження з радіоактивними відходами та їх інфраструктури.

З огляду на основні завдання ДУЦЗ щодо забезпечення

контролінгу загроз та надзвичайних ситуацій в зоні відчуження запропоновано систематизувати механізми реалізації ухвалення управлінських рішень, що включає такі інструменти, як: моніторинг обставин у зоні відчуження, аналіз вхідної інформації щодо можливих загроз виникнення НС, прогнозування найгіршого сценарію їх розвитку, ухвалення управлінських рішень щодо запобігання НС та їх наслідків і подальшого контролю за виконанням завдань.

Підсумовуючи результати дослідження, можна зробити висновок, що державне управління ЦЗ у зоні відчуження потребує більш ефективної координації та співпраці між різними державними структурами. Зазначене можливе завдяки розробленню єдиної стратегії забезпечення контролінгу загроз виникнення НС та визначенню конкретної ролі та відповідальності кожної структури в органах державної влади. Крім того, потрібно вдосконалити механізми отримання та передавання інформації, управління кризовими ситуаціями між структурами, а також забезпечити належний рівень підготовки оперативного складу органів управління з питань ЦЗ.

Ураховуючи досліджені питання та виклики у ДУЦЗ в зоні відчуження, можна стверджувати, що ця проблема має велике значення як для безпеки людей, так і для збереження середовища. Отже, у подальших дослідженнях у цьому напрямі мають розроблятися більш ефективні та інноваційні підходи до державного управління цивільним захистом у зоні відчуження, що дасть змогу забезпечити надійний контролінг загроз та виникнення НС і захистити життя та здоров'я людей.

Список використаних джерел

1. Давидчук В. С., Сорокіна Л. Ю., Зарудна Р. Ф., Петров М. Ф., Назарчук Н. І. Методика картографування ландшафтів та їх антропогенних змін для радіоекологічної ГІС Чорнобильської Зони відчуження. *Український географічний журнал*. 2011. № 4. С. 3–12.
2. Кузик А. Д., Лагно Д. В. Особливості процесу ліквідації пожежі у забруднених радіонуклідами лісах на території Зони відчуження. *Пожежна безпека*. 2019. № 34. С. 47–53.
3. Борсук О. А., Мельничук Т. В., Вишневський Д. О., Обрізан С. М., Гуреля В. В. Причини та наслідки пожеж 2020 року для природних комплексів Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника. *Chornobyl : open air lab* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. м. Київ, 21–23 квіт. 2021 р. Київ, 2021. С. 32.

4. Чумаченко С. М., Сплодитель А. О., Дерман В. А. Особливості реалізації моніторингу параметрів навколишнього середовища в Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику. *Chornobyl : open air lab : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. м. Київ, 21–23 квіт. 2021 р. Київ, 2021. С. 279–287.*
5. Звіт науково-дослідної роботи за темою : Дослідження впливу пожежних ризиків на комплекс заходів для уникнення або мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій на території Зони відчуження («ПБ Зони відчуження»). 2021 р. / Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту. Київ, 2021. С. 23–73.
6. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 34–35. С. 102.
7. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 17. С. 443.
8. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 27.02.1991 р. № 791а-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 16. С. 198.
9. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : постанова КМУ від 16.12.2015 р. № 1052. *Офіційний вісник України*. 2015. № 102. С. 40.
10. Про затвердження Положення про Державне агентство України з управління зоною відчуження : постанова КМУ від 22.10.2014 р. № 564. *Офіційний вісник України*. 2014. № 86. 2014. С. 20.
11. Про затвердження переліку суб'єктів господарювання, галузей та окремих територій, які підлягають постійному та обов'язковому аварійно-рятувальному обслуговуванню на договірній основі : постанова КМУ від 26.10.2016 р. № 763. *Офіційний вісник України*. 2016. № 87. С. 131.
12. Про затвердження Порядку організації та забезпечення охорони від пожеж підприємств, установ, організацій та інших об'єктів на підставі договорів : постанова КМУ від 14.08.2019 р. № 716. *Офіційний вісник України*. 2019. № 66. С. 97.
13. Про затвердження критеріїв утворення державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) ОРС ЦЗ в адміністративно-територіальних одиницях та переліку суб'єктів господарювання, де утворюються такі підрозділи (частини) : постанова Кабінету Міністрів України від 27.11.2013 р. № 874. *Офіційний вісник України*. 2013. № 96. С. 113.
14. Про внесення зміни до переліку суб'єктів господарювання, в яких створюється відомча пожежна охорона : постанова КМУ від 20.02.2019 р. № 111. *Офіційний вісник України*. 2019. С. 51.
15. Про затвердження переліку суб'єктів господарювання в яких створюється відомча пожежна охорона : постанова Кабінету Міністрів України. 2013. № 397. *Офіційний вісник України*. 2013. № 43. С. 18.

References

1. Davydychuk, V. S., Sorokina, L. Yu., Zarudna, R. F., Petrov, M. F., & Nazarchuk, N.I. (2011). *Metodyka kartohrafuvannia landshaftiv ta yikh antropohennykh zmin dlia radioekolohichnoi HIS Chornobylskoi Zony vidchuzhennia* [Method of mapping landscapes and their anthropogenic changes for the radioecological GIS of the Chornobyl exclusion zone]. *Ukrainian geographical journal*, 4, 3–12. [in Ukrainian].
2. Kuzik, A. D., Lago, D. V. (2019). *Osoblyvosti protsesu likvidatsii pozhezhi u*

- zabrudnenykh radionuklidamy lisakh na terytorii Zony vidchuzhennia [Features of the process of extinguishing a fire in radiation-contaminated forests in the exclusion zone]. *Fire Safety*, 34, 47–53. [in Ukrainian].
3. Borsuk, O. A., Melnychuk, T. V., Vyshnevskiy, D. O., Obryzan, S. M., & Hurelia, V. V. (2021). Prychyny ta naslidky pozhezh 2020 roku dlia pryrodnykh kompleksiv Chornobylskoho radiatsiino-ekolohichnoho biosfernogo zapovidnyka [Causes and consequences of the fires in the natural complexes of the Chornobyl radiation and ecological biosphere reserve]. *Chornobyl: open air lab*, materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. [*Chornobyl: open air lab: Proceedings of the International Science-Practice conf.*]. Kyiv [in Ukrainian].
  4. Chumachenko, S. M., Sploditel, A. O., & Derman, V. A. (2021). Osoblyvosti realizatsii monitorynhu parametriv navkolyshnoho seredovyscha v Chornobylskomu radiatsiino-ekolohichnomu biosfernomu zapovidnyku [Peculiarities of implementing environmental monitoring parameters in the Chornobyl radiation and ecological biosphere reserve]. *Chornobyl: open air lab*, materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. [*Chornobyl: open air lab: Proceedings of the International Science-Practice conf.*]. Kyiv [in Ukrainian].
  5. Institute of Public Administration and Research in Civil Protection. (2021). Doslidzhennya vplyvu pozhezhnykh ryzykiv na kompleks zakhodiv dlya unyknennya abo minimizatsiyi naslidkiv nadzvychaynykh situatsiy na terytoriyi Zony vidchuzhennya («PB Zony vidchuzhennya») [Scientific research report on the topic: «Study of the impact of fire risks on the set of measures to prevent or minimize the consequences of emergencies in the Exclusion Zone («PB Exclusion Zone»)]. Kyiv [in Ukrainian].
  6. Civil Protection Code of Ukraine from October 2 2012, № 5403-VI. (2013). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 34-35, 102. [in Ukrainian].
  7. Forest Code of Ukraine dated January 21 1994, № 3852-XII. (1994). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 17, 443. [in Ukrainian].
  8. On the Legal Regime of the Territory Affected by Radioactive Contamination due to the Chernobyl Disaster: Law of Ukraine dated February 27 1991, № 791a-XII. (1991). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 16, 198. [in Ukrainian].
  9. On Approval of the Regulation on the State Emergency Service of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 16 2015, № 1052. (2015). *Official Gazette of Ukraine*, 102, 40. [in Ukrainian].
  10. On Approval of the Regulation on the State Agency of Ukraine for Management of the Exclusion Zone: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from October 22 2014, № 564. (2014). *Official Gazette of Ukraine*, 86, 20. [in Ukrainian].
  11. On Approval of the List of Business Entities, Industries, and Certain Territories Subject to Permanent and Compulsory Emergency and Rescue Maintenance on Contract Basis: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from October 26 2016, № 763. (2016). *Official Gazette of Ukraine*, 87, 131. [in Ukrainian].
  12. On Approval of the Procedure for Organization and Provision of Fire Protection for Enterprises, Institutions, Organizations, and Other Objects on the Basis of Contracts: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from August 14 2019, № 716. (2019). *Official Gazette of Ukraine*, 66, 97. [in Ukrainian].
  13. On Approval of Criteria for Formation of State Fire and Rescue Units (Divisions) of the SES in Administrative-Territorial Units and List of Business Entities Where Such Units (Divisions) are Formed: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from November 27 2013, № 874. (2013). *Official Gazette of Ukraine*, 96, 113. [in Ukrainian].

14. On Amending the List of Business Entities Where Departmental Fire Protection is Established: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from February 20 2019, № 111. (2019). *Official Gazette of Ukraine*, 51. [in Ukrainian].
15. On Approval of the List of Business Entities Where Departmental Fire Protection is Established: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, 2013, № 397. (2013). *Official Gazette of Ukraine*, 43, 18. [in Ukrainian].

**PROBLEMS OF CIVIL PROTECTION STATE
MANAGEMENT IN ENSURING CONTROL OF THREATS
AND EMERGENCIES IN THE EXCLUSION ZONE**

Teslenko Oleksandr

Abstract. The scientific article examines the problematic issues of civil protection state management in ensuring control of threats and emergencies in the exclusion zone. The purpose of this article is to analyze the problems of civil protection state management in the exclusion zone and to identify directions for improving control of threats and emergencies. To achieve this goal, the following tasks have been set: to study the current state of civil protection state management in the exclusion zone; to analyze the shortcomings that arise in the process of ensuring control of threats; to develop recommendations for improving civil protection state management in the exclusion zone and ensuring control of threats of emergencies. To achieve these tasks, the following research methods have been applied: theoretical (analytical, deductive, and systematic approaches) and empirical (statistical analysis, comparison, description, and generalization). The relevance of the mentioned issues has been substantiated on the basis of the analysis of Ukrainian legislation in the field of civil protection, as well as the results of scientific research on the activities of state management bodies in this field. It has been established that the legislation in the field of civil protection does not fully meet the requirements of today in ensuring control of threats of emergencies in the exclusion zone. Changes to current legal acts on civil protection have been proposed to ensure control of threats of emergencies in the exclusion zone. Scientific research on problematic issues in the field of civil protection in general and in the exclusion zone in particular has been analyzed. It has been determined that the issue of controlling threats of emergencies has not been sufficiently covered in legal acts on civil protection and previous scientific research in this field. The necessity of developing a new strategy for civil protection state management in the exclusion zone, which will provide comprehensive measures for preventing and controlling threats of emergencies, has been substantiated. The results of the research can be useful for specialists in the field of civil protection and ecology, as well as for state management bodies performing tasks in the exclusion zone.

Keywords: state management, exclusion zone, control mechanisms, safety, emergency, civil protection, state management bodies.